

Güzellik cerrahisi ve hukuki durumu

Doç. Dr. Mustafa Keskin

1973 yılında Ordu, Fatsa'da doğdu. Ankara Atatürk Anadolu Lisesini bitirdikten sonra 1990 yılında Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Ondokuz Mayıs Üniversitesinde Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi uzmanlık eğitimini aldı. ABD'de Michigan eyaletindeki Institute of Craniofacial Surgery Kliniğinde bir yıl "research fellow" olarak çalıştı. Selçuk Üniversitesi meram Tıp Fakültesinde 2004-2010 yılları arasında Yardımcı Doçent olarak görev yaptı. 2010 yılında Doçent oldu. Halen Özel İstanbul Medipol Hastanesinde görev yapmaktadır. Dr. Keskin evlidir ve 2 çocuk babasıdır.

Güzellik çevremizde her yerdedir ve içgüdüsel olarak ilgimizi çekmektedir. Güzellik arzulmakta ve güzele-güzelliğe herkes tarafından değer verilmektedir. Doğuştan gelen ilgimizle güzel bir manzaraya, iyi tasarlanmış yapılara, resimlere ya da estetik olarak güzel olan her şeye dikkatimiz yoğunlaşır. Güzellik tanım olarak ayrıcalıktır, standartların üzerinde olmaktır. Güzellik kelime olarak insanın bütün olumlu duygularını temsil eden en iyi kelime, nitelediği her isim ve eylemi olağan üstü etkili hale getiren en güzel sıfattır. Güzel sıfatını bazen bir manzarayı, bazen de bir bebeğin masum uyumasını tanımlamak için kullanırız. Ama güzelliğin en çok kullanılan anlamı, bir insanın özellikle kadınların fiziksel olarak çekici olmasıdır. Güzel yüzlere bakmaya güdüsel olarak eğilimliyizdir. Hatta belki en çok ilgimizi çeken şey, güzel insan yüzüne bakmaktır.

Yüzlerimiz dış dünyaya açılan kapılarımızdır. Vücudumuzun en dinamik ve en çok ifade ileten bölümüdür. Çok sayıda duyguyu hatta kelimelerin ifade edemeyeceği şeyleri yüz ifademiz ile açığa vurabiliriz. Güzellik çoğu insan için tek başına bir beğenilme aracıdır. Güzellik ilk izlenime en çok etki eden şeydir ki ilk izlenim bir kişi hakkında değişmesi en zor olan fikirdir. Bir erkek için karşısına çıkan kadını görüp tarayıp çekici olup olmadığını karar vermesi için 0,15 saniye yeterlidir. Aynı süreç kadınlar için de geçerlidir. Kişinin fiziksel güzelliği ile onu sağlığı ve fertilitesi hakkında doğru orantı kurarız.

Güzelliğin önemi, kişisel hayatın gelişimine etkisi, güzelliğin önemli olup olmadığı ve dış güzelliğin iç güzelliği ne kadar yansıttığı tartışılardır, şüphesiz gerçek şudur ki dış güzellik önemli bir etkidir ve kişinin benliğinin en önemli göstergesidir. İçinde bulunduğumuz kültür, özellikle kadınlar için, güzelliğe diğer tüm doğuştan ya da sonradan kazanılan özelliklerden daha çok değer vermektedir. Güzellik aptal kadına bela, akıllı kadına ödül, hırslı kadına silah olarak görülür. Erkeklerde ise "başarı" belki daha çok değer verilen bir özelliktir. İçinde bulunduğumuz kültürde güzellik tek notalı çalgı aleti gibidir; "ya sahiptir ya da değil." Güzelliğin eş seçmede, arkadaş seçmede ve hatta iş bulmada önemli rolü vardır. Güzel bir yüzün iyi bir tavsiye mektubu olduğu söylenir. Bu cümlelerin önemini layıkıyla izah eden en iyi örnek iş ilanlarının vazgeçilmez klişesi, olan "prezantabl" sözcüğüdür. Hayatın neredeyse her parçasını etkileyen böyle bir özellik için aslında yapabilecek şeyler sınırlıdır. Güzellik kitapları, dergiler, diyet kitapları, fitness kulüpleri, artan kozmetik cerrahi fiyatları güzelliğin sosyal yararlarını ve önemini pratik hayatta ortaya koymaktadır. Güzel insanların daha kolay iş buldukları, öncelik tanındığı, daha iyi hizmet aldıkları, daha çok tolere edildikleri yönünde bir inaniş vardır.

Eski Yunan medeniyetinde güzelliğin göreceli olduğu ya da güzelliğin bakanın gözünde olduğu söylenmiştir. Kimine göre göreceli, kimine göre kesin tarifi yapılacak bir kavram güzellik. İkisinin de haklılık payı var aslında, "güzellik" kimi zaman bakan gözde kimi zamansa bakılan yüzdedir. Ama çoğu felsefeye göre güzellik göreceli değildir. Çirkin çirkindir,

değişmez. Göreceli olan beğenidir. Beğenen için durum bambaşkadır, o da kimseyi ilgilendirmez zaten. Bu yüzden Veysel; "Güzelliğin on para etmez / Bu bendeki aşk olmasa" demektedir. Sorun güzellik ile beğeni kavramları arasında çıkan yanılgıdır. Güzel kavramı estetik ile ilgilidir ve net olmasa da akla yakın kıstasları vardır. Bütüncül bir anlam taşır ve tek tek parçalardan ziyade, bütünün güzel algılanmasıyla ilgilidir. Özdemir Asaf "Güzellik bir bütünün sonucudur. Bunun için kolay görülmez, kolay vanılmaz, kolay anlaşılmaz" diyerek güzelliğe mistik hava katar iken Amerikalılar olaya daha pragmatik yaklaşırlar ve "Güzelliği tanımlayamam ama odaya girerse hemen tanırım" derler. Bir İtalyan ressam ise güzelliğin tanımını daha romantik bir biçimde yapar, "Hiçbir şeyin eklenmesini, çıkartılmasını, değiştirilmesini gerektirecek şekilde birlikte çalışan parçaların bir bütündür" der. Günümüzün modern zamanında güzelliğe bu kadar önem verilmesine rağmen hala güzelin ne olduğuna dair net bir tanımlama yoktur. Elimizdeki en eski yazıtlar da güzelliğin önemine vurgu yapmaktadırlar. Homer, İliad ve Odyssey adlı eserlerinde birçok karakterde güzelliği yüceltmıştır. On yıl sürecek Truva kuşatmasına neden olacak şey Helen'in güzelliğidir. Ama 7. yüzyılda Antik Yunanda Midilli'de yaşayan Sappho'nun güzellik üzerine yaptığı bir tespit çok önemlidir. Sappho der ki "Güzel olan iyidir." Dolayısıyla ne yazık ki çirkin olan kötüdür. Kiklop (Cyclops, insan yiyen tek gözlü canavar) gibi kötü ve şeytani karakterler ise hep çirkin olarak tasvir edilmiştir. Bunlar Batı tarihinde nasıl görüldüğümüz düşüncesinin ne kadar eski olduğuna dikkat çekmesi açısından önemlidir.

Çok küçük yaşlardan itibaren toplumda güzelliğin önemi ve gücü taze beyinlere işlenmektedir. Gece uykudan önce çocuklara okunan masallarda sadece iyi ile kötünün değil aynı zamanda güzel ile çirkinin de mücadelesini görüyoruz. Bu hikâyelerde kötülük çirkinlikle özdeşleştirilmektedir. Sinderella'da güzel genç kızın, kötü ve çirkin üvey kardeşleri ile yaşadığı sıkıntılar işlenmektedir. Güzel kızı bir kez gören yakışıklı prens onu aramakta ve onu bulunca da ömür boyu mutlu yaşamaktadırlar. Güzel insanların başına iyi şeyler gelmektedir. Güzellik-çirkinlik kutupları ile ahlaki iyilik-kötülük kutupları denk gelmektedir. Bu mantıkla güzellik hiçbir zaman pür fiziksel değildir ayrıca ahlakidir. Bu değerler edebiyata asırlar boyunca sızmıştır. Kötüler hep çirkin tasvir edilmiştir. Shakespeare'in oyunundaki kötü kamba Richard, Dr. Frankenstein'in canavarı, Notre Dame'in kamburu, Hazine Adası'ndaki tek ayaklı Long John Silver, Peter Pan'daki Kaptan Hook, Oscar Wilde'in Dorian Gray karakteri ve Dr Jackyl Mr Hyde romanında Hyde'in kötüleştiği çirkinleşmesi örnek olarak verilebilir. Bunların hepsinde gördüğümüz şey fiziksel olarak ortaya konan çirkinliğe ahlaki sapmanın eşlik etmesidir. Hollywood filmlerinde kötülüğün çirkin ile yansıtılması vazgeçilmez propagandadır. Enteresan olarak 20.yüzyılın büyük insanı yardım faaliyetlerinde bulunmuş evrensel şahsiyetlerden Mother Teresa, Nelson Mandela, Martin Luther King ve Gandi'nin öyle çok çekici tipler olduğu söylenemez.

Pamuk prenses ve yedi cüceler hikâyesinin hepimizin bildiği meşhur cümlesi şöyledir: "Ayna ayna söyle bana; en güzel kim bu dünyada?" Bu basit bir soru değildir, daha derin anlamı vardır. Kraliçe kendi güzelliğinin kaybı ile ve başkasının ondan daha güzel olabilme ihtimali ile çatışmaktadır. Güzellik sadece fiziksel antite değil ayrıca gücün ve konumun da sembolüdür. Hikâyenin sonunda kraliçe sadece güzelliğini değil ayrıca kraliçe olarak konumunu ve gücünü de kaybetmektedir. Bu yüzden pamuk prensesi zehirlemeye çalışır. Yani en güzel olabilme uğruna gerekirse başkasına zarar vermek uygundur. Güzellik dünyanın lanetidir; insanlığın başlangıcından beri peşinden koşulan güzelliği elde etmek için bugüne kadar sayısız kötülükler yapıldığı doğrudur, herkes bir şekilde beğenilmek veya daha önemli olan kendini beğenilir bulmak adına en dikkat çeken sıfat olan güzelliği kullanmak ister. Peşinden koşulan şey her ne olursa olsun insanları korkunç şeyler yapmaya zorlayabilir. En basitinden bir pamuk prenses ve yedi cüceler masalındaki kraliçe örnek gösterilebilir, masalda kraliçe en güzel olabilme uğruna acımasızca insanları öldürmeyi göze alabilmiştir. Fakat hikâyenin sonunda aynen Sinderella'daki gibi güzel olan

yine kazanır ve yakışıklı prens ile bir ömür mutlu yaşarlar.

Ama güzellik dendiğinde aklımıza nedense hep pozitif şeyler gelmektedir. O zaman bir ironi çıkıyor karşımıza; güzel olabilmek uğruna güzel olmayan şeyler yapmak. Tabi bu cümleden çıkarılması gereken güzel olmak isteyen herkesin başkasına kötülük yapması değildir, insanlar günümüzde güzel olmak pahasına kendi vücutlarını riske atabilmektedirler. Bu gün bayanlara baktığımda onlar için güzel olmanın en öncelikli koşul olduğunu görmekteyim. Çok az bir kesim için güzellik ve gençlik arayışı obsesif takıntı ve narsizim boyutundadır. Ama çok küçük yaşlardan itibaren genç kızlar makyajla, moda ve benzeri sektörün diğer etkenleri ile tanışmaktadırlar. Washington Üniversitesi'nin yaptığı anket çalışmasına göre 13 yaşındaki kızların %53'ü bedenlerinden mutlu değil. Bu oran 17 yaşına gelindiğinde %53'e çıkmakta. Makyaj ve kozmetik ürünlerinin 2010 yılı pazar miktarı 382 milyar dolar.

Güzelliğin globalleşmesi

Her ne kadar güzelliği tarif etmek zor hatta imkansız olsa da kesin olarak söylenebilir ki güzellik evrensel ölçüde yayılan ve kabul edilen öneme sahiptir.

Günümüzde beyaz Avrupalının mavi gözü, klasik küçük burnu, dolgun İspanyol tarzı dudak, tüysüz Asya cildi, bronzlaşmış Kalifornia teni, Jamaika kulüp dansçıların poposu, uzun İsveç bacakları, küçük Japon ayakları, fitness salonlarındaki spor hocasının karnı, ergen gencin beli, zenci kadınlarının kolları ve Barbie bebeğin dik göğüsleri ideal estetik kriterlerini oluşturmaktadır ve talep edilmektedir.

Sanıldığı ya da medyaya aktarıldığı gibi biz plastik estetik cerrahlar sanatçı değiliz. Bizler tıp biliminin el verdiği ölçüde ve sınırdaki, insan vücudundaki fazlalıkları almakta, yerini değiştirmekte ya da eklemeler yapmaktayız. Sanatçılar özgürdürler. Hayal güçleri onların sınırlarıdır. Cerrahide fanteziye ve hayale yer yoktur, sadece bilime yer vardır.

Her kültürün normları farklı olmakla beraber kendi estetik anlayışı vardır. Fakat global ölçekte baktığımızda evrensel, tek tip estetik ideale doğru bir ilerleme vardır. Nature'da yayımlanan çalışmaya göre Japon ve İskoç öğrenciler Avrupalı yüzleri çekici bulmaktadırlar. Güzellik sosyal baskılardan etkilenen öğrenilmiş davranış şeklidir ve kişinin güzellik idealleri dinamiktir. Günümüzün çok kültürlü dünyasında toplulukların farklı kültür anlayışları kaynaşmakta ve iç içe girmekte ya da biri diğerini domine etmektedir. Farklı ırklardan ve kültürlerden insanlar arası evlilikler ve bu evliliklerin sonucu doğan çocuklardan dolayı toplumsal melezleşme artmaktadır. Güzellik kavramının aslında fizyolojik değil, sosyal tabanı olduğu, emperyalizmi en başarılı ve yaygın yapan milletin kendi güzellik kavramını insanlara empoze ettiği fikrine dayanır. Günümüzün modern tabir ettiğimiz dominant kültüründe bize özellikle yazılı ve görsel medya aracılığıyla empoze edilen güzellik kriterleri vardır. Buna göre, beyaz Avrupalının mavi gözü, klasik küçük burnu, dolgun İspanyol tarzı dudak, tüysüz Asya cildi, bronzlaşmış Kalifornia teni, Jamaika kulüp dansçıların poposu, uzun İsveç bacakları, küçük Japon ayakları, fitness salonlarındaki spor hocasının karnı, ergen gencin beli, zenci kadınlarının kolları ve Barbie bebeğin dik göğüsleri ideal estetik kriterlerini oluşturmaktadır ve talep edilmektedir.

Özellikle kadın yüzüne odaklandığımızda dar yüz şekli, kalın üst dudak, gözler arası mesafenin fazlalığı, koyu dar kaşlar, sık uzun koyu kirpikler, belirgin elmacık kemikler, dar burun, gözaltında torbalanma olmaması, gergin kapaklar çekici ve güzel görünmeyi sağlar. Erkeklerde ise testosteron hormonuna maruz kalmanın etkileri gösteren bulgular yani maskülen yapılar ilgi çeker. Bunlar dar yüz şekli, üst dudağın daha az dolgun olması, iki dudağın simetrik olması, koyu sık kaş ve kirpikler, üst yüzün alt yüze göre daha geniş olması, belirgin elmacık kemiklerin olması, çıkıntılı çene, alnın açılmaması, kırışıklığın olmaması olarak örneklendirilebilir. Özetle karşı cinsten onun üreme kapasitesini yüksek olduğunu gösteren işaretler çekici ve güzel olarak algılanır.

Güzelliğin bilimi / matematiği

Güzellik analizi şüphesiz bir bilimdir. Birçok araştırmacı bu konuda emek vermekte ve güzelliğin tanımını matematiksel olarak yapmaya çalışmaktadırlar. Estetik, güzellik, çekicilik gibi soyut kavramların somut bir biçimde değerlendirilmesi bir bütünü oluşturan parçaların birbiri arasında bir takım orantı ve ölçümler, kıyaslamalar yapmakla mümkün olabilir. Bir şey gözümüze hoş geliyorsa mutlaka bazı farkında olmadığımız makbul ölçü

ve oranlara sahiptir. İdeal-mükemmel yüzün tanımı yüzyıllardır oran ve orantılar ile açıklanmaya çalışılmıştır. Ve sonunda phi (ϕ) sayısı, altın oran olarak da bilinen 1,6 sayısına erişilmiştir. Buna göre basitçe bir doğru herhangi bir yerinden bölündüğünde bölünen iki parçanın oranı, bölünmemiş doğrunun bölünmüş büyük parçaya oranına eşitse ve bu oran 1,618 ise orda altın oran vardır. Yapılan incelemelere göre gerek yüzümüz gerekse de vücudumuzun çeşitli referans noktaları arasında altın oran bulunmaktadır. Altın oran, doğada sayısız canlının ve cansızın şeklinde ve yapısında bulunan özel bir orandır. Doğada bir bütünün parçaları arasında gözlemlenen, yüzyıllarca sanat ve mimaride uygulanmış, uyum açısından en yetkin boyutları verdiği sanılan geometrik ve sayısal bir oran bağıntısıdır. Eski Mısırlılar ve Yunanlılar tarafından keşfedilmiş, mimaride ve sanatta kullanılmıştır. Göze çok hoş gelen bir orandır.

Yüzümüzde ve vücudumuzda birçok referans noktası diğerinin 1,6 katı uzunluğundadır. Mesela burun genişliği ile ağız genişliği arasındaki oran altındır. Burnun uzunluğu ile projeksiyonu arasındaki oran altındır. İnsan yüzünün oturduğu dikdörtgenin kenarlarının birbirine oranı altındır. Ön iki kesici dişimizin oluşturduğu dikdörtgenin uzun ve kısa kenarlarının oranı altındır. Göbek deliğinin yeri, bedeni birbirine oranı altın olan iki parçaya ayırır. Memenin tabanı ile yüksekliği arasındaki oran altındır. Parmakları oluşturan parçaların birbirlerine oranı altındır. Bu örneklerin sayısını daha çok artırmak mümkündür. Fakat böyle bir altın oranın biz estetik cerrahlar açısından bir pratiği yoktur. Biz hiçbir hastamızda bu tür ölçümler yapıp bu oranları yapalım diye uğraşmamaktayız. Uzunluk ölçümleri ve açılar bizim için daha önemlidir. Özellikle kemik cerrahisi yaptığımız ve çene ilerletme geriletme yaptığımız ameliyatlarda bu hassas ölçümleri yapmaktayız ama altın oran peşinde koşmuyoruz (Örnek: Burun boyu = kulak boyu=ortalama 65 mm(55-80); Nazofrontal açı 115-130; Nazolabial açı erkekte 95-105, kadında 102-115). Altın oranlara sahip olduğu söylenen herhangi bir bayan gerçekten de güzel olabilir, yüzünde gerçekten altın oranlar da olabilir. Ama kim diye bilir ki yüzünde altın oranlar olmayan bir bayan çirkinidir, mesela Türkan Şoray'da altın oranlar yoktur.

Güzellikte simetri, gençlik ve zayıflık

Da Vinci'den itibaren güzellik simetri ile ifade edilir olmuştur. Fakat hiçbir yüz aslında simetrik değildir. Hatta mutlak simetrik yüzlerin çekici olmadığı söylenebilir. Mutlak simetrik yüz doğal değildir ve daha az çekicidir. Simetri,

düzenli genlerin en iyi belirtildiği özelliktir. Simetrik bir fizik genlerde bir bozukluk olmadığı fikrini verir. Simetri mekaniktir asimetri ise doğallıktır. Bir yüz fotoğrafını ortadan ikiye ayırıp her birinin ayna görüntüleri ile birleştirip mutlak simetrik yüz elde ettiğimizde, iki farklı yüz elde edebiliriz. Bir de ne yazık ki güzellik eşittir gençliktir. Güzellik çabuk çürüyen ve daimi olmayan yaz meyveleri gibidir. Nambikwara Kızılderililerince gençlik ile güzellik kavramları aynı kelime ile yaşlılık ve çirkinlik kavramları ise yine aynı kelimelerle ifade edilmektedir. Ne yazık ki zaman özellikle kadınlar için çok acımasızdır. Yaşlanmak hakikaten hoş bir şey olmayabilir ama en azından şu an için uzun yaşamanın bilinen tek yolu budur.

Güzel mutlaka ve mutlaka zayıf olmalıdır. Aslında bu hep böyle değildi. En azından öyle olduğu söylenir. Raffaell (1505) ya da Rubens'in (1615) "Three graces" ve "Venus before the mirror" isimli tablolarında örneklendiği üzere baktığımızda gördüğümüz gibi zayıflık fakirlere mahsus bir şey olarak algılanır iken özellikle soylu ve iyi geliri olan ailelerin iyi beslenmeden dolayı kilolu görünmeye çalıştıkları iddia edilir. Sonra ince belin makbul olduğu dönem başlıyor ki bu dönem hala devam etmektedir. 1920 yılının Amerika Birleşik Devletleri güzellik kraliçesinin bel çevresi 67 cm kalça çevresi ise 95 cm'dir. Oranların en altını ve en işe yarayanı Bel Kalça Oranı'dır (BKO). Bunun 0,7 olması bayanlar için idealdir. BKO erkeklerde biraz daha yüksektir. Puberte öncesi kız ve erkeklerde oran eşit ve 0,9 iken, sonra östrojenin etkisi ile kadınlarda pelvis büyür ve yağ kadınlarda tipik olarak kalça ve üst uyluk-basen bölgesinde birikir ve oranı 0,7'ye düşürür. Erkeklerde ise 0,9 olarak kalmaya devam eder. Devendra Singh adlı araştırmacı BKO üzerine çalışmış. 1920-1980 arasında tüm Amerikan güzellik kraliçelerinin BKO 0,72-0,69 arasında ölçülmüş. Bu yıllar içinde kilo ve boylar çok değişmiş ama bu oran hiç değişmemiş. Kiloları çok farklı olsa bile Marilyn Monroe, Sophia Loren, Twiggy ve Kate Moss'un ortak yanları BKO'larının 0,7 olması.

Estetik plastik cerrahi

Ülkemizde estetik cerrahi, dünyadaki gelişimine paralel şekilde hızla ilerlemiş ve yaygınlaşmıştır. Türkiye estetik cerrahi düzey olarak dünyanın en önemli ülkelerinden biri konumundadır. Fakat sanıldığı ya da medyaya aktarıldığı gibi biz plastik estetik cerrahlar sanatçı değiliz. Bizler tıp biliminin el verdiği ölçüde ve sınırdaki insan vücudundaki fazlalıkları almakta, yerini değiştirmekte ya da eklemeler yapmaktayız. Sanatçılar özgürdürler. Hayal güçleri onların sınırlarıdır. Cerrahide fanteziye ve hayale yer yoktur, sadece bilime yer vardır.

Estetik cerrahide hukuki uyuşmazlıkların çözümü

İnsan varoluşundan bu yana, toplumsal kabul gören güzelliği yakalamak amacıyla olmuştur. Bu amacın gerçekleşmesinde, tıbbın klinik uygulamaları, bireye değişik, bazen inanılmaz olanaklar sunmaktadır. Ancak bu olanakların sunulması etik ikilemleri ve hukuksal sorunları da beraberinde getirmektedir. Estetik cerrahide hasta ile hekim arasında yaşanan uyuşmazlıkların temel nedeni hasta açısından ameliyattan beklentilerin karşılanamaması ya da vaat edilenlerin sağlanamamasıdır. Cerrah yaptığı müdahale ile daha güzele daha iyiye ulaşmayı hedefler. Ancak burada önemli bir sorun ortaya çıkar. O da güzellik kavramındaki subjektif kriterler ve göreceliklerdir. Cerrahi olarak iyi ve doğru bir teknik uygulanarak muntazam bir sonuç elde edilse de bu sonuç hastayı tatmin etmeyebilir. Ruhsal durumundaki sıkıntıların gidermek bir yana daha mutsuz hale getirip sağlık açısından daha sorunlu hale getirebilir.

Estetik amaçlı tıbbi müdahalelerde hekimin kusurlu davranışı nedeniyle hastaya verdiği zarar nedeniyle doğan hukuki sorumluluğunun belirlenebilmesi için, öncelikle hekim ile hasta arasındaki ilişkinin hukuki adının konulması gerekir. Tıbbi uygulamalardaki uyuşmazlıkların çözümü konusundaki hukuki boşluk genel nitelikteki "Borçlar Kanunu" hükümleriyle doldurulmaya çalışılmıştır. Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerine göre değerlendirildiğinde üzerinde durulması gereken ilk nokta hekim ile hasta arasında kurulmuş geçerli bir sözleşme ilişkisinin olup olmadığıdır. Hekimlik sözleşmesinin "vekâlet sözleşmesi" hükümlerine tabi olması gerektiği kabul edilmektedir.

Vekâlet sözleşmesi, tarafların iradelerine bağlı olarak belirli zaman kaydına bağlı olmadan ve sonucun elde edilmesinin kesin olmadığı ve bu nedenle vekile risk getirmeyen bir iş görme akdidir. Tüm tıbbi ve cerrahi müdahaleler, bu kapsamda değerlendirilir. Fakat sadece estetik cerrahi kapsamında gerçekleştirilen tıbbi müdahaleler "eser sözleşmesi" kapsamında değerlendirilir. Çünkü estetik cerrahi girişimlerinin tedavi amaçlı yapılmadığı kabulünün olmasıdır. Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 05.04.1993 tarih ve 1993/2741 sayılı kararında "Estetik ameliyatlarda ameliyatı yapan doktor, estetik görünüm konusunda belli bir teminat vermişse taraflar arasındaki bu sözleşme eser sözleşmesidir." Yargıtay kararlarına göre Estetik Cerrahi müdahaleler, yaşamın sürdürülmesinde gerekli olmayan, yaşam için zorunlu olmayan müdahaleler statüsünde değerlendirilip, tedavi amacı gütmeyen yorumları yapılmaktadır.

Hekimin belirli bir sonucu ve tedaviyi taahhüt ederek eser sözleşmesi yapabileceği, estetik ameliyatlarda da hekimin sonucu taahhüt ettiğini belirterek, estetik ameliyatların eser sözleşmesi durumu oluşturduğu kabul edilmektedir. Eser meydana getiren tarafın (hekim) eseri (estetik müdahale) meydana getirme borcu vardır. Estetik cerrahi müdahaleler hukuki açıdan ise bir bina teslimi, bir ürün teslimi gibi görülüp eser sözleşmesi kapsamında değerlendirilmektedir. Estetik cerrahi sonrası ve tüm diğer tıbbi-cerrahi müdahalelerde ortaya çıkan bir yapıt olabilir. Ancak bu vücudun elverdiği ve gerektirdiği ölçüdedir. Sonuçta ortaya çıkan yeni oluşumun ne kadar güzel ya da tatminkâr olacağı belirlenemez. Bu açıdan bu tür müdahalelerin basit olarak eser sözleşmesi kapsamında değerlendirilmesi son derece eksik, yanlış ve haksız bir yorum olacaktır.

01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 471. maddesine, eski hükümden farklı olarak "Yüklenicinin özen borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde, benzer alandaki işleri üstlenen basiretli bir yüklenicinin göstermesi gereken mesleki ve teknik kurallara uygun davranışı esas alınır." fıkrası eklenmiştir. Uygulamadaki sıkıntıları gidermeye yeterli olmasa da bu değişiklik ile artık estetik uygulamalar bakımından olası hasta memnuniyetsizliklerinde hekimin sorumluluğunun kapsamı belirlenirken, benzer bir alanda hizmet vermekte olan başka hekimlerin mesleki ve teknik kurallara uygun davranışı yasal bir zorunluluk olarak esas alınacaktır. Bu sayede hekimin sorumluluğu mesleki ve teknik dayanakları içeren, daha objektif bir şekilde değerlendirilebilecek ve belirlenebilecektir.

Kaynaklar

Adamson PA, Doud Galli SK. Modern concepts of beauty. *Curr Opin Otolaryngol Head Neck Surg* 2003;11(4):295-300

Çınarlı S, Avcıoğlu AGE, Kızılkaya SA. Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahinin içerisinde yer alan estetik operasyonların hukuki olarak nitelendirilmesi ve idari yargı sürecine etkileri. *Mevlana Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 231.

Dimitrije E. Panfilov, *Aesthetic Surgery of the Facial Mosaic*, Springer Science & Business Media, 2007

Hasan PETEK Güzelleştirme Amaçlı Estetik Ameliyatlardan Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt: 8, Sayı: 1, 2006, s.177-239*

Perrett DIMK, May KA, Yoshikawa S. Facial shape and judgements of female attractiveness. *Nature* 1994;368(6468):239-242

Prof.Dr. Atilla Arıncı. *Kişisel İletişim*,2014

Sands NB, Adamson PA. Global facial beauty: approaching a unified aesthetic ideal. *Facial Plast Surg*. 2014 Apr;30(2):93-100.